

Camí de Socarrats i Beduis

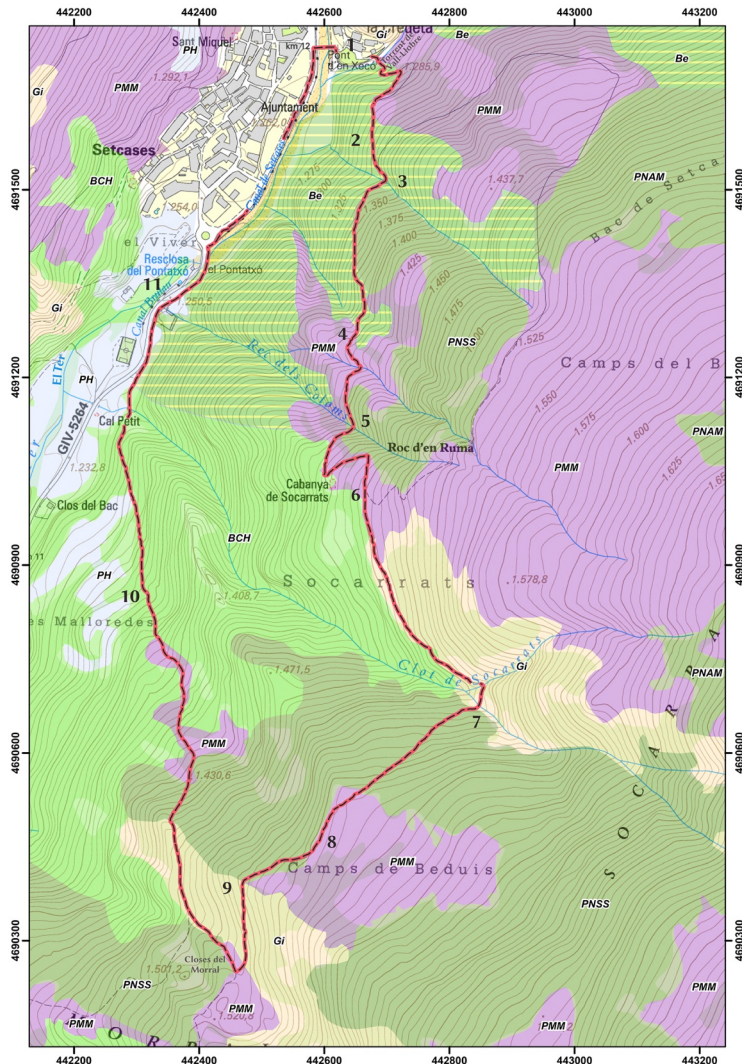
TEXT, FOTOS I MAPA: **Grup de Flora de Setcases**

Aquest itinerari circular, que s'inicia i acaba al poble de Setcases, convida a descobrir diferents formacions vegetals i algunes de les espècies que les caracteritzen. Al llarg del recorregut també es poden observar cabanes i antigues feixes, mentre s'obtenen excel·lents panoràmiques tant del nucli urbà com de les muntanyes que l'envolten.

Setcases és un municipi del Ripollès, al Pirineu oriental, amb una superfície d'uns 49 km² i una població de prop de 185 habitants. El poble, encerclat per cims i travessat per rius i torrents, conserva un dels patrimonis naturals més rics i biodiversos de tota la serralada pirinenca.

L'excursió, senyalitzada amb marques grogues, s'inicia creuant el pont de Can Jepet, que travessa el riu Ter, i continua girant a la dreta fins al pont d'en Xecó, sobre el torrent de Vall-llobre. Tant al riu com al torrent, s'hi poden observar retalls de bosc de ribera, així com vegetació que creix als murs de pedra. El vern (*Alnus glutinosa*) és un arbre típic dels boscos de ribera. Malgrat que s'ha fet servir en diverses aplicacions, la seva fusta és poc apreciada, sobretot com a combustible. D'aquí, en prové el refrany popular: "el vern va deixar morir el seu pare de fred". La badola (*Rumex scutatus*), per la seva banda, és una planta que trobem als murs de pedra i també als prats, a la qual la tradició atribuïa la curiosa fama d'atreure les serps –ben presents en aquesta zona. En temps passats, a més, les seves fulles àcides eren una petita llepolia per als infants mentre els pares feinejaven a les closes i feixes.

La pujada, sostinguda, ens fa guanyar alçada sobre el poble de Setcases mentre avancem entre boscos mixtos, on el bedoll és l'espècie dominant, i prats mesòfils que, més amunt, donen pas a la pineda de pi negre. El bedoll (*Betula pendula*), conegut a Setcases amb el nom de beç, és un arbre

Mapa i llegenda de l'itinerari.

d'escorça blanca al qual s'ha atribuït propietats depuratives. El pi negre (*Pinus mugo* subsp. *uncinata*), en canvi, ha estat tradicionalment emprat per alleujar malalties del tracte respiratori, ja sigui en forma de xarop elaborat amb pinyes i sucre o bé en bafs, respirant els vapors de les seves fulles i estròbils bullits.

El primer tram coincideix amb el GR-11 fins a un encreuament, on cal desviar-se a la dreta pel camí de Socarrats. Aquí, el paisatge es combina amb bedollars a la part baixa i pinedes de pi negre més denses a la part alta. Després d'una forta i pedregosa pujada, el camí gira a la dreta i continua ascendint de manera més suau entre bedollars, prats mesòfils i ginestars de ginestell. Al llarg del recorregut, es travessen diversos rierols, fins arribar al rec dels Coloms, més cabalós, i a la pineda de pi negre.

Als prats i vores del camí hi creixen diverses espècies herbàcies i arbustives. Algunes de les arbustives més freqüents són el roser de pastor (*Rosa* spp.), les flors del qual s'han utilitzat en la medicina tradicional com a antisèptic ocular, mentre que els fruits serveixen per a elaborar melmelades i licors. També hi abunda la romeguera (*Rubus ulmifolius*), de fruits comestibles, frescos o en forma de melmelada, i l'aranyoner (*Prunus spinosa*), amb un fruit aspre que es consumeix després de les primeres gelades i que és ingredient habitual de licors com el patxaran o la ratafia.

Entre les herbàcies més destacades, hi ha l'espinacals (*Eryngium campestre*), tradicionalment utilitzat per a tractar les mossegades d'escurçó; la genciana (*Gentiana lutea*), de la qual se n'aprofitaven les arrels –sovint recol·lectades per a la venda– per a elaborar begudes aperitives gràcies a les seves

Fulles i branques de vern (*Alnus glutinosa*).

Fulles de badola (*Rumex scutatus*) en un mur.

Fulles de beç (*Betula pendula*).

Fruits d'aranyoner (*Prunus spinosa*).

propietats orexígenes, que estimulen la gana; l'herba del traïdor (*Prunella grandiflora*), coneguda per les seves propietats antisèptiques; i el veladre (*Vera-trum album*), una planta amb certa toxicitat que, quan no és florida, es pot confondre fàcilment amb la genciana. Malgrat això, tradicionalment s'ha emprat com a repel·lent d'insectes.

Després de fer uns quants revolts sortint del torrent, apareix la cabana enrunada de Socarrats. A banda i banda del camí, el paisatge s'omple d'herbassars i prats on destaquen els ginestars de ginetell, amb algun pi negre dispers i petites bosquines de freixes. El ginestell (*Cytisus scoparius* subsp. *scoparius*), conegut com a ginesta a Setcases, ha tingut usos diversos al llarg del temps. Més enllà dels medicinals o alimentaris —que també existei-

xen—, era especialment apreciat per a elaborar escombres o bales, i per a guarnir altars i catifes durant la festivitat de Corpus.

El camí gira cap a l'esquerra amb un fort pendent i, poc després, cap a la dreta, esdevenint més planer. Des d'aquí, el sender passa pel Clot de Socarrats i travessa una pineda de pi roig i pi negre que s'estén per tot el vessant, fins a sortir als Camps de Beduis. Aquest és el punt més alt del recorregut, envoltat de prats mesòfils, ginestars de ginestell i pinedes de pi negre sense sotabosc.

Els Camps, enriquets amb nutrients per la presència del bestiar, acullen espècies nitròfiles com l'ortiga (*Urtica dioica*), la carlina borda (*Carlina acaulis* subsp. *caulescens*), la cardigassa (*Cirsium eriophorum* subsp. *richterianum*) i fins i tot alguns

Herba del traïdor (*Prunella grandiflora*).

Carlina borda (*Carlina acaulis* subsp. *caulescens*) als Camps de Beduis.

exemplars de tora blava (*Aconitum napellus*). El camí travessa aquest indret i, en girar a la dreta, inicia el descens per una zona de matollar i boixos, fins a les Closes del Morral, on s'enllaça amb el GR-210. A partir d'aquí, la baixada és més decidida i condueix de nou cap a Setcases.

El boix (*Buxus sempervirens*), arbust de fulla perenne —d'aquí el seu nom en llatí—, ha estat utilitzat tradicionalment contra els cucs intestinals, l'herpes i per a prevenir la caiguda del cabell. La seva fusta, molt apreciada per la duresa i finor, s'ha em-

prat en la fabricació d'estrís de cuina, joguines, bastons i boixets: petites peces tornejades on s'enrotlla el fil per a fer puntes de coixí.

El sender continua amb diversos revolts, primer dins d'una pineda de pi negre amb clars plens de ginestells, i després en un bosc mixt de freixes, bedolls i avellaners. Així arriba a les Mallaredes —o Manyoredes, com en diuen a Setcases—, des d'on el bosc s'obre i permet observar prats de dall.

L'avellaner (*Corylus avellana*), arbust de fulla caduca, és ben conegut pels seus fruits comesti-

Cabanya de Socarrats.

Responsabilitat i precaució amb les plantes

Vistes des dels Camps de Beduis amb cardigassa (*Cirsium eriophorum* subsp. *richterianum*) en primer pla.

bles, però també per la seva fusta, emprada en bastons i cistelleria. Antigament, fins i tot les fulles seques i triturades es feien servir com a substitut del tabac.

Més endavant, el camí creua novament el Clot de Socarrats i acaba a peu de carretera, molt a prop del cementiri de Setcases. Des d'aquí, només cal remuntar uns metres per la carretera per retornar al poble. A mà esquerra, el riu Ter s'acompanya de prats de

dall, mentre que a les obagues de la dreta tornen a aparèixer els bedollars del Bac de Setcases.

Grup de Flora de Setcases. És un equip molt divers, format per persones amants de la natura, amb més o menys vinculació amb Setcases, que han participat en diverses excursions botàniques per a reconèixer la flora i la vegetació de l'entorn.